

CAPRICES DE MARIANNE

(Caprices de Marianne)

Toneelspel in 1 bedrijf

door

Alfred De Musset

Vertaling: Josephine Soer

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1993

Nr. 2036

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

Personen

Claudio - een rechter

Coelio

Octave

Tibia - knecht van Claudio

Malvolio- rentmeester van Hermia
herbergbediende

Marianne- vrouw van Claudio

Hermia - moeder van Coelio

Knechten

COELIO KOMT OP.

COELIO Wee degene, die zich in zijn jeugd verliest in een liefde zonder hoop! Wee degene, die zich aan zoete dromen overgeeft zonder eerst te weten waarheen zijn droombeeld hem voert en wat de prijs zal zijn! Wiegend in een kleine boot raakt hij steeds verder van de oever, verweg ziet hij betoverde vlakten, groene weiden en de ijle weerspiegeling van zijn droomland. De bries voert hem in stilte met zich mee en als de werkelijkheid hem wekt is hij even ver weg van het gedroomde doel als van de oever die hij heeft verlaten; verdergaan kan hij niet en terugkeren al evenmin.

(OCTAVE KOMT OP)

OCTAVE Vanwaar die weemoed, goede vriend? Alhoewel, ik moet zeggen, dat het je voortreffelijk staat!

COELIO Octave! Dwaas die je bent! Je hebt rood op je wangen! Hoe kom je aan dat belachelijke carnavalscostuum? Schaam je je niet?

OCTAVE O, Coelio! Dwaas die je bent! Je hebt wit op je wangen! - Hoe kom je aan dat belachelijke wijde zwarte costuum? Schaam je je niet?

COELIO Wat jij toch allemaal uithaalt! Of je bent dronken of ik ben het zelf.

OCTAVE Of je bent verliefd of ik ben het zelf.

COELIO Meer dan ooit op de beeldschone Marianne.

OCTAVE Meer dan ooit op de Cyperse wijn!

COELIO Ik ben naar jouw huis gegaan nadat ik je ontmoette.

OCTAVE Ik ben ook naar mijn huis gegaan. Hoe zag het er uit? Ik heb het in geen acht dagen gezien.

COELIO Ik wilde je iets vragen.

OCTAVE Zeg het Coelio, mijn beste jongen. Heb je geld nodig? Ik heb niets. Raad misschien? Ik ben stomdron-

ken. Wil je mijn degen? Alsjeblieft, een stot met belletjes. Zeg het, zeg het, ik ben helemaal tot je dienst.

COELIO   Hoe lang denk jij nog zo door te gaan? In geen acht dagen heb je je bed gezien! Je vermoordt jezelf, Octave.

OCTAVE   Nooit met eigen hand, mijn vriend, nooit of te nimmer; ik sterf liever dan de hand aan mijzelf te slaan.

COELIO   En is de manier waarop jij leeft niet net zo goed zelfmoord?

OCTAVE   Stel je eens een koorddanser voor, op zilveren rijglaarzen, balanceerstok in de vuist, hangend tussen hemel en aarde; links en rechts van hem kleine oude verschrompelde gedaanten, bleke magere schimmen, watervlugge schuldeisers, familieleden en vleiers; een heel legioen van monsters dat aan zijn mantel hangt, trekkend aan alle kanten om hem zijn evenwicht te doen verliezen; nodeloze volzinnen, geweldige gemeenplaatsen golven om hem heen; een wolk van duistere voorstellingen beneemt hem met zijn valse vlerken het gezicht. Hij vervolgt zijn lichte gang van Oost naar West. Kijkt hij naar beneden, dan wordt hij duizelig, kijkt hij omhoog, dan glijdt hij uit. Hij gaat sneller dan de wind en al die grijphanden om hem heen doen hem nog geen druppel morsen uit de beker der vreugde die hij vasthoudt. Ziedaar mijn leven, goede vriend; zo ben ik en niet anders.

COELIO   Wat een geluk voor je, dat je zo'n dwaas bent!

OCTAVE   Wat dwaas van je, dat je niet gelukkig bent! Vertel me toch eens, wat er aan mankeert?

COELIO   Mij mankeert het aan de rust, aan zorgeloosheid die het leven maakt tot een spiegel waar alles maar even op te zien is om daarna te verglijden. Een schuld is voor mij een wroeging. De liefde, die voor jullie allemaal een tijdverdrijf is, brengt mij in de vreselijkste verwarring. Ach, mijn vriend, nooit zul jij weten wat het is om

lief te hebben zoals ik.

Mijn studeerkamer staat leeg; al een maand lang zwerf ik dag en nacht om dit huis. En dan de verrukking die ik ondervind wanneer ik bij maansopgang mijn handjevol muzikanten onder de bomen plaats laat nemen, zelf het tempo aangeef en luister hoe zij de schoonheid van Marianne bezingen! Nooit nog kwam zij aan haar venster, nimmer nog leunde zij met het blanke voorhoofd tegen haar jalouzie.

OCTAVE   Wie is toch die Marianne? Is dat mijn nicht?

COELIO   Zij is het, de vrouw van de oude Claudio.

OCTAVE   Ik heb haar nog nooit gezien, maar het is vast mijn nicht. Claudio, dat kan niet missen. Vertrouw je belangen maar aan mij toe, Coelio.

COELIO   Alle pogingen om haar van mijn liefde te doen weten, zijn vergeefs geweest. Zij komt uit het klooster, zij bemint haar echtgenoot en vervult haar plichten. Haar deur is gesloten voor alle jongelieden van de stad, niemand kan haar benaderen.

OCTAVE   Is ze mooi? -- Stommerd die ik ben! - Maar jij houdt van haar, dus dat geeft allemaal niets. Wat zouden we kunnen doen ?

COELIO   Kan ik eerlijk met je spreken? Zul je me niet uitlachen?

OCTAVE   Laat mij maar lachen en spreek eerlijk.

COELIO   Als familielid moet jij toegang hebben tot haar huis.

OCTAVE   Heb ik dat? Ik weet er niets van. Maar laten we het aannemen. Om je de waarheid te zeggen is er een groot verschil tussen mijn eerbiedwaardige familie en een bos asperges. Er is niet zo'n hechte band tussen ons, we onderhouden alleen maar schriftelijk contact met elkaar. Maar toch kent Marianne mijn naam. Moet ik jouw voorspraak zijn bij haar?

COELIO Wel twintig keer heb ik geprobeerd haar aan te spreken en twintig keer weigerden mijn knieën dienst, zodra ik dicht bij haar kwam. Als ik haar zie, wordt mijn keel samengeknepen, ik stik bijna en het is alsof mijn hart aan mijn lippen komt.

OCTAVE O, maar dat gevoel ken ik. Het is precies hetzelfde wanneer een ree in de dichte bossen voetje voor voetje dichterbij komt over de verdorde bladeren en de jager het heidekruid hoort strijken langs haar onrustige flanken, als het geritsel van een dunne japon; zijn hart begint te hameren tegen wil en dank, in volmaakte stilte heft hij zijn wapen zonder zich te verroeren, zonder zelfs maar adem te halen.

COELIO Waarom ben ik toch zo? Is er geen stelregel onder de vrijbuiters, dat alle vrouwen eender zijn? Maar waarom lijkt dan geen één liefde op de andere? Werkelijk, ik zou deze vrouw niet kunnen liefhebben op de manier zoals jij dat zou doen, Octave, of zoals ikzelf het een ander zou doen. Wat is dat toch? Twee blauwe ogen, twee rode lippen, een witte japon en twee blanken handen. Waarom maakt zoiets jou vrolijk en levendig, waarom trekt het jou aan als een magneet het ijzer en waarom maakt het mij treurig en stil? Wie toch kan zeggen: "Dit is vrolijk en dat is treurig?" De realiteit is alleen maar een schaduw. Wat de een verbeeldingskracht noemt, is waanzin voor de ander. Zo is dus waanzin de schoonheid zelve. Iedereen loopt met een doorzichtig net om zich heen van het hoofd tot de voeten; hij denkt bossen rivieren en godengezichten te zien en de eeuwige natuur kleurt zich voor zijn ogen met de oneindige schakeringen van een magisch weefsel. Octave! Octave! Help me toch!

OCTAVE Jouw liefde bevalt me, Coelio! Hij dwaalt door je hersens als een vonk in een kristallen glas met wijn. Geef me je hand, ik kom je te hulp; wacht eens, de wind koelt mijn gezicht af, ik word weer helder. Ik ken die Marianne, ze heeft enorm het land aan me, zonder dat ze me ooit gezien heeft. Het is een mager poppetje dat altijd Ave-Maria's mummelt.

- COELIO Doe wat je wilt, maar bedrieg me niet, ik smeeek het je. Het is gemakkelijk om mij te bedriegen, ik ben niet achterdochtig genoeg ten aanzien van dingen die ik zelf nooit zou doen.
- OCTAVE En als je eens over de muur klom?
- COELIO Er is een muur tussen haar en mij waar ik niet overheen kom.
- OCTAVE En als je haar dan eens schreef?
- COELIO Ze zal mijn brieven verscheuren of terugzenden.
- OCTAVE En als je eens met een ander naar bed ging? Ga mee naar Rosalinde.
- COELIO Marianne is de ziel van mijn leven. Met één woord van haar lippen kan ze die vernietigen of in volle gloed zetten. Het zou moeilijker voor me zijn om te leven voor een ander dan te sterven voor haar; òf het lukt, òf ik maak me van kant. Stil, daar komt ze aan.
- OCTAVE Weg jij, ik ga haar aanspreken.
- COELIO Waar denk je aan?! Zeker in dat costuum! Veeg je gezicht af, je ziet er uit als een idioot!
- OCTAVE Hoor eens, beste Coelio, de dronkenschap en ik zijn veel te goede vrienden van elkaar om te kibbelen; zij doet wat ik wil en omgekeerd. Maak je geen zorgen. Alleen een student met vakantie, die zich één keer in het jaar bedrinkt is bang dat hij zijn hoofd verliest en dat de wijn hem de baas wordt; maar ik, het is gewoon mijn karakter om dronken te zijn, ik laat de dingen gewoon op mij toe komen. Ik zou op dit ogenblik net zo goed tegen de koning kunnen spreken als tegen jouw beminde.
- COELIO Ik weet het niet meer.- Nee, spreek haar niet aan.
- OCTAVE Waarom niet?
- COELIO Dat kan ik niet uitleggen; ik heb het gevoel dat je mij zult bedriegen.

- OCTAVE Ik zweer je bij mijn eer, dat Marianne de jouwe zal zijn of van niemand ter wereld voor zover ik er iets aan kan doen.
(COELIO GAAT WEG, MARIANNE KOMT OP, OCTAVE SPREEKT HAAR AAN)
Draai u niet om, prinses der schoonheid, laat uw oog rusten op de meest onwaardige van uw dienaren.
- MARIANNE Wie bent u?
- OCTAVE Mijn naam is Octave, ik ben een neef van uw echtgenoot.
- MARIANNE Komt u hem bezoeken? Treed binnen, hij zal zo terug zijn.
- OCTAVE Ik kom hem niet bezoeken en binnentreden doe ik al evenmin, uit angst dat u mij meteen wegjaagt zodra ik u gezegd heb voor wie ik kom.
- MARIANNE Zeg het me dan vooral niet, maar houd me dan ook niet langer op.
- OCTAVE Ik kan het niet laten en ik smeed u om even te blijven staan en naar mij te luisteren.- Wrede Marianne! Uw ogen hebben veel pijn veroorzaakt en uw woorden zijn nauwelijks geschikt om het weer goed te maken. Wat heeft Coelio u misdaan?
- MARIANNE Over wie heeft u het en wat voor pijn heb ik veroorzaakt?
- OCTAVE De wreedste pijn, die er is, want het is een pijn zonder hoop. De vreselijkste, want het is een pijn, die zichzelf koestert en die de heilzame drinkbeker der vriendschap wegstoot, een pijn, die de lippen doet verbleken onder een gif dat zoeter is dan ambrozijn en dat het meest verwtokte hart doet smelten in een regen van tranen gelijk de parel van Cleopatra; een pijn die niet verzacht kan worden, zelfs niet door alle geurige kruiden, alle menselijke wetenschap en die leeft van de wind, de geur van een verlepte roos, van het refrein van een lied en die het eeuwige voedsel voor zijn lijden uit alles zuigt dat hem omringt, gelijk een bij de honing uit alle struiken en bloemen in een tuin.

- MARIANNE Kunt u mij de naam van deze pijn noemen?
- OCTAVE Laat hij die waardig is om hem uit te spreken het u zeggen; laat uw nachtelijk dromen, de groene oranjebloesem, de heldere bergstroom het u leren, opdat je hem gaat zoeken op een mooie avond, dan zult ge hem vinden op uw eigen lippen; zijn naam is niet zonder hem.
- MARIANNE Is die zo gevaarlijk om uit te spreken, zo vreselijk in zijn aanstekelijkheid, dat hij de tong die in zijn voordeel pleit angst inboezemt?
- OCTAVE Is hij zo liefelijk om te horen, nicht, dat gij er naar vroeg? Gij hebt hem Coelio geleerd.
- MARIANNE Dat is dan zonder het zelf te willen, ik ken noch de een, noch de ander.
- OCTAVE Dat gij ze beide moge leren kennen en dat gij ze nimmer van elkaar zult scheiden, ziedaar mijn hartewens.
- MARIANNE Werkelijk?
- OCTAVE Coelio is mijn beste vriend, als ik uw belangstelling zou willen opwekken, dan zou ik u zeggen dat hij mooi is als de dageraad, jong, nobel, en ik zou niet liegen, maar ik wil slechts uw medelijden opwekken en ik zeg u dat hij ten dode bedroefd is sinds de dag dat hij u aanschouwde.
- MARIANNE Is zijn droefheid soms mijn schuld?
- OCTAVE Is uw schoonheid soms zijn schuld? Hij denkt alleen aan u, hij zwerft om dit huis heen op alle uren van de dag en de nacht. Hebt ge nooit onder uw raam horen zingen? Hebt u nooit dat gordijn en die blinden opzij geschoven te middernacht?
- MARIANNE Iedereen kan wel 's nachts zingen en dit plein is van iedereen.
- OCTAVE Iedereen kan u ook beminnen, maar niemand kan het u zeggen. Hoe oud zijt ge, Marianne?

- MARIANNE Een mooie vraag is dat! En als ik nu eens pas negentien jaar was, wat zou ik daar dan van moeten denken?
- OCTAVE Er resten u dus nog 5 of 6 jaar om bemind te worden, 8 of 10 om zelf te beminnen en wat overblijft is om te bidden.
- MARIANNE O ja? Welnu! Om mijn tijd dus nuttig te besteden zeg ik u hierbij dat ik Claudio bemin, uw neef en mijn echtgenoot.
- OCTAVE Mijn neef en uw echtgenoot zullen samen nooit méér voorstellen dan één dorpsonderwijzer: u houdt helemaal niet van Claudio.
- MARIANNE En ook niet van Coelio, zeg hem dat maar.
- OCTAVE Waarom?
- MARIANNE Waarom zou ik niet van Claudio houden? Hij is mijn echtgenoot.
- OCTAVE Waarom zoudt ge niet van Coelio houden? Hij is uw minnaar.
- MARIANNE En kunt u mij dan ook nog uitleggen waarom ik eigenlijk naar u luister? Adieu, meneer Octave, deze scherts heeft lang genoeg geduurd.
(ZIJ GAAT WEG)
- OCTAVE God nog aan toe! Wat een mooie ogen heeft ze!- Ach, kijk, daar hebben we Claudio. Dat lijkt niet op het voorgaande. Ik ben dan ook hoegenaamd niet van plan om verder te converseren met hem.
(CLAUDIO EN TIBIA OP)
- CLAUDIO (TEGEN TIBIA) Je hebt gelijk...
- OCTAVE Goeden dag, waarde neef.
- CLAUDIO (TEGEN TIBIA) Je hebt werkelijk gelijk...
- OCTAVE Waarde neef, ik zeg goedendag!
- CLAUDIO En...goedendag, goedendag....
(OCTAVE AF)